

10מכות, לא פחות!

ההחלטה השמימית על שחרורם של עם ישראל הנתון לחיי עבדות מרים במצרים - התקבלה, וההוראה - מתחילים לממש אותה הגיעה. לשם כך, מינה אלוקים שליח מיוחד - משה רבנו, שמתוקף תפקידו ינהל ויגוֹט את הניסיונות המעשיים לביצוע התהליך. בשיאו של התפקיד הוטלה על משה רבנו המשימה - להביא 10 מכות שונות על המצרים. לא מספיק רק להוציא את ישראל ממצרים, צריך גם להעניש את המצרים, החליט אלוקים ולשם כך נועדו 10 המכות. בניגוד למה שניתן אולי להבין, המכות שהתחילו בסוג של קסם והמשיכו בניסים גלויים, לא נצרכו כדי לגרום ליציאת מצרים, כי לאלוקים לא חסרות דרכים. המטרה הייתה קיום ההבטחה האלוקית

לאברהם - "וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנוכי". אז מה בעצם קרה שם? בואו נראה:

מכת דם:

היה זה ביום בהיר, כאשר הופיעו משה ואהרן לפני פרעה המלך בדרישה: שלח את העם! אם לא תשלח, המים במצרים יהפכו לדם. פרעה אינו מתרגש מהאיום ועונה: איומך אינם מדאיגים אותי, כיון שאני הוא יוצר היאור, והרי הוא תחת בעלותי! אולם משה שב ומזהיר: אם לא תשלחם, תראה בקרוב מיהו בעל היאור האמיתי! למחרת, שב משה ומתרה בו, אך הוא שוב מסרב בעקשנותו. כך חוזר הדבר על עצמו עוד יום ועוד יום, במשך יותר משלושה שבועות!

כך המשיכו המצרים לחיות את חייהם בשלוה... עד אותו בוקר. בשעה מוקדמת מאוד, יוצא פרעה אל היאור כדי לעשות את צרכיו בסתר (משום שהיה משתבח שהוא אלוה, ואינו צריך לנקביו). משה ואהרן פוגעים בו דווקא בעת זו, כדי להביכו. אמר לו משה הפעם ללא עזרת אהרון רהוט הדיבור, אלא הוא, כבד הפה וכבד הלשון מדבר לאט לאט משמיע כל הברה בנפרד ונושא נאום ארוך "ה' - אלוקי- העברים- שלחני- אליך- לאמר- "שלח- את עמי- ויעבדוני- במדבר" נו, סיים כבר! "והנה- לא- שמע עד - כה" טוב הנה שמעתי אפשר לגשת כבר למים? ומשה ממשיך: (שמות ז', י"ז): "כה אמר ה' בזאת תדע כי אני ה', הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאור ונהפכו לדם". פרעה עמד בסירובו, אהרון היכה על היאור, וכל מימי מצרים הופכים לדם!!! דם ממש! במראה, בטעם, בריח ובמגע. אלוהיהם, מקור חייהם, מת וריחו מביאש. הוא לא רק מת אלא גם ממית. כל הדגים ובעלי החיים שהיו בתוכו - מתו. אפילו המים שכבר נאספו לתוך הכלים, העצים והאבנים התחילו גם הם לנטוף דם!

כאשר חזר לארמונו נטרפה דעתו למראה הדם הנוטף ומלכלך את קירות ארמונו המלכותי והמפואר. הדם הנוטף מן הקירות הזכיר את הדם ששתת מגופות בני ישראל שעה שנפצעו בבניית הבניינים, ונתערב בתוך החימר והלבנים!

בבוקר סועד המצרי את ליבו. תוך כדי שתיית המשקה, הוא מרגיש טעם דם בפיו. מיד הוא יורק כדי לנקות את פיו, אך למרבה הזוועה הוא ממשיך לירוק דם! הוא שם לב שגם כוסו מלאה דם! אחוז בהלה הוא רץ אל חבית המים כדי לשטוף את פיו, ולתמהונו הגדול החבית מלאה דם. אין אפילו טיפת מים אחת בביתו. במצוקתו הוא רץ לשכנו המצרי, בתקווה שימצא שם מים. אך מתברר שגם חביתו מלאה דם.

הוא שומע את אשתו צועקת, כי הבגדים אשר השרתה במים, שינו את צבעם והם אדומים. צעקותיה גבהו מאוד בהביטה על המרק העומד על האש ועל קערת הבצק, שהפכו להיות אדומים!

הוא מביט ביאוש על הדם הנוזל מקירות ביתו, וברקע נשמעות צרחות הילדים המפוחדים. הצמא מכה ללא רחם. הוא מנסה לסחוט מיץ מפירותיו. אולם הפרי שבידו מוציא דם. אי אפשר להתקיים זמן רב ללא מים! התסכול, הכעס ויותר מכל הפחד וחוסר האונים מרעידים את המחשבה. מה יעשו עכשיו?

הילדים צועקים ומבקשים מים. והוא צועק אל אליליו, אל העץ והאבן, שבמקום לענות לו ולהצילו במנת מים, גם הם מוציאים דם!!

כמצרי מאמין הוא פונה אל אלילי הכסף והזהב, אולי הם יוכלו להושיעו, אך הם לא מגיבים. מן המזבחות שלפניהם זורם דם רב. מה עושים??

עולה המצרי על סוסו ודוהר לאלוהיו הגדול והחזק מכולם - היאור. הוא בודאי יוכל להצילו. כולו מלא תקוה, אך ככל שהוא הולך וקרוב ליאור, הוא חש בריח חשוד אבל מוכר... ככל שממשיך הסוס בדהירתו, מכה ריח חזק וחריף באפו, ו... לא, לא יתכן!!! הרי היאור אלוהים חזק הוא, לא יתכן שיהפך לדם!! ליבו מסרב להאמין, אך היאור שותת דם, ופולט דגים מתים.

הוא שב לביתו בידיים ריקות. הילדים מבקשים לשתות והנה, הוא מבחין כי ביד עבדו העברי כוס מלאה מים!!! מהיכן המים?? הוא שואל בשאגה. "מהחבית", עונה העבד בשלוה, "וכי איך רואה שהיא מלאה מים?" מביט המצרי, ואכן כדבריו. המצרי מושך מביתו כד גדול, ורץ אל החבית של היהודי ליטול ממנו מים. אך הכד מתמלא דם! ואילו היהודי, ניגש למלא לעצמו כוס נוספת של מים!!! הוא חוטף מידו את הכוס, וברגע שתפס את הכוס בידיו, הופכים מימיה לדם!

המצרי מבקש מעבדו היהודי לשפוך מעט מים לתוך פיו. והנה ברגע שהמים נוגעים בשפתיו הם הופכים לדם! מבקש המצרי לשתות ביחד מכלי אחד, והנה ליהודי עולים מים, ואילו המצרי שותה דם!

כתוצאה מנסיונותיו הרבים לשתות מים - יש בפיו טעם רע של דם! אין לך מים! תשתה דם! שפכת דם ישראל כמים תשתה דם כמים!!!

הרגשת הצמא מתגברת. הפה יבש, הראש כואב, הילדים צורחים, הם רוצים לשתות! עיניהם יוצאות מחוריהם בראותם את השכן היהודי שותה מים בשפע. המצרי מוכרח להשיג מים! בני ביתו משוועים לטיפת מים.

מתוך יאוש, הוא מבקש מעבדו היהודי כוס מים בתשלום מלא. והנה, סוף סוף המים, לא הופכים לדם. הוא שותה ומרווה את צמאונו. המחיר שהיהודי דורש עבור המים נראה לו מוגזם, אולם אין לו ברירה.

גם החמורים, הסוסים והגמלים, הבקר והצאן צמאים למים. בלית ברירה גם להם הוא קונה מים בצמצום. הם עלו לו הון תועפות!

שבעה ימים מתמשך הסיט הנורא, שבעה ימים הנראים כנצח. שבעה ימים של פחד וחרדה, חוסר אונים, טירוף דעת בלתי נסבל, צמא ורעב, אכזבה עמוקה, תסכול וכעס על העבדים המתעשרים.

והנה, סוף כל סוף תמה המכה. הדם ביאור הפך למים, מצרים נושמת לרווחה. כעת יש מים בשפע, חינם אין כסף. אך האם המצב חוזר לקדמותו? כלל וכלל לא! הבתים והכלים מזהמים בדם. הבגדים התקלקלו ונהרסו מספיגת הדם, האויר מעופש, גרעון גדול בתקציב. הכלכלה מדממת - ענף הדיג הושבת כליל. מי יודע מתי ישתקם מחדש? התגובה של המצרים למכת דם הפכה במכות שאחריה לריטואל קבוע: המכה מתפשטת, המצרים סובלים, פרעה קורא למשה ומבקש הפסקה במכה בעד הבטחת שחרור, משה מפסיק את המכה ו... פרעה חוזר בו מהבטחתו... וחוזר חלילה במכה הבאה -

מכת צפרדע:

"ויט אהרן את ידו על מימי מצרים ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים": (שמות, ח', ב')

רש"י: ותעל הצפרדע - צפרדע אחת היתה והיו מכין אותה והיא מתזת נחילים נחילים זהו מדרשו. ופשוטו יש לומר שרץ

הצפרדעים קורא לשון יחידות...

מובא ברש"י: צפרדע יחידה

עלתה מהיאור, לבדה, בודדה,

אבל בעזרת מכות המצרים

נוספו לאחת במהרה חברים,

כי ככל שמכות בה הורבצו,

נחילי צפרדעים ממנה פרצו,

וככל שהיכו המצרים בה במרץ,

הותזו הנחילים ומילאו את הארץ.

ה"סטייפלער" לומד ממכת הצפרדע

כמה הכעס מזיק ופוגע.

אחרי שהיכו בצפרדע מצריים

וראו איך היא מתרבה שבעתיים,

ההיגיון אומר שדבר זה מזיק

ואת המכות צריך להפסיק.

אלא שהכעס אומר: אדרבה,

הכית צפרדע והיא מתרבה?

אז אם זה יצור כה מטריד ומרגיז,

שככל שמכים, נחילים הוא מתז,

הרי שצריך בו להתנקם

להכות ולהרביץ בלא לרחם,

ולכן המצרי מוסיף עוד מכה,

ומכל צפרדע יוצאת להקה ...

כך המצרים על ידי זעמם

הביאו מכת צפרדעים על עצמם.

מכאן נלמד נא, שכל הכועס

במו ידיו את חייו הוא הורס,

מאבד במהרה ההיגיון הפשוט

ונוהג ברוב סכלות וטיפשות.

נאחל שנלמד לשלוט ברגשות

ולא ניתן להם בנו לשלוט.

בסוף המכה כאשר פרעה קורא למשה ואהרן כדי שיתפללו שהמכה תפסיק משה אומר לפרעה "התפאר עלי למתי

אעתיר לך... להכרית הצפרדעים" כלומר תגיד לי מתי אתה רוצה שהמכה תפסיק והיא תפסיק אז.

פרעה עונה למשה שהוא רוצה שהמכה תפסיק למחרת.

למה פרעה לא ביקש ממשה שהצפרדעים יפסיקו מיד?

אלא שפרעה חשב שמכת הצפרדע זוהי רק תופעת טבע והתופעה אמורה להפסיק עכשיו ולכן משה שואל אותו כדי

שהוא יגיד שהוא רוצה שהצפרדעים יפסיקו עכשיו ואז שמו של משה יצא גדול ולכן לא אמר עכשיו אלא למחרת.

מכת כינים:

רק למשמע השם, חולפת בנו צמרמורת ורק מהמחשבה על עשרות ייצורים שחורים קטנטנים שמטרטרים מכל כיוון אפשרי, אפשר לצאת מהכלים. חלפו שלושה שבועות מאז תום מכת הצפרדע. מלאכת הפינוי כבר נסתיימה, הריח הנורא עבר. מצרים מתאוששת. סוף סוף שקט, ולמרבה הרווחה משה לא בא עם התראה על מכה נוספת.

החיים מתחילים לשוב למסלולם הרגיל. המצב חזר לקדמותו: פרעה עדיין שולט בחוזקה, עול השעבוד התרופף מעט. אך עדיין ממשיכים בני ישראל לעבוד בחומר ובלבנים. משפחות רבות עדיין שרויות באבל על יקיריהן, אך החיים צריכים להמשיך הלאה, אסור לשקוע ביאוש.

והנה, ללא כל התראה מוקדמת, מופיעים משה ואהרון בחצר גינת המלך, ולפתע, מכה אהרון במטהו על האדמה, וכהרף עין הופך כל עפר מצרים עד לעומק של חצי מטר - לכינים! האדמה הדוממת הפכה פתאום לרוחשת בעלי חיים!

ארבע עשרה מיני כינים היו, הקטנים כביצת תרנגולת והגדולים כביצת אווז!

הכינים זחלו ועלו באיטיות מגרדת על פרעה. בושה וחרפה. המלך מכוסה בכינים! גם חרטומי מצרים, כוסו מכף רגלם ועד קודקודם בכינים. בגדיהם לא הגנו עליהם, והכינים הגיעו לברשם ועקצו אותם.

המצרי ישב בביתו, ולפתע התקפת כינים בלתי צפויה. כינים ענקיות מטיילות על בשרו הצרוב, כשהן עוקצות ומוצצות את דמו. הכאבים עזים והדקירות כמו מחטים הנועצות בו.

הרצפה העשויה עפר הפכה לממלכת זוחלים נעים. הכסא מתחתיו זז. קירות ביתו המטוייחים בטיח לבן, רוחשים רמשים שחורים! הוא צועק בכל גרונו מבהלה ומכאבים, וצעקותיו מתערבות בקול צעקות אשתו וילדיו. הוא קופץ מן הכסא, אך ללא הועיל, שוקע הוא בתוך שכבה של כינים, אשר מכסות אותו עד ירכו. הכאבים עצומים!

מנסה הוא לתולשן מגופו הדואב, אך למרות ששתי ידיו עובדות במהירות, אין הוא מצליח להתגבר על כמות הכינים שעליו. המלחמה אבודה מראש. איזה טרוף הדעת! גירודים, כאבים ויאוש.

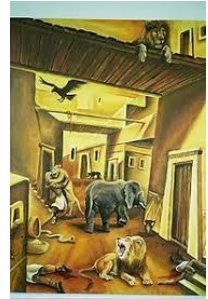
המצרי קופץ, מתנועע ומשתולל, מנסה להיפטר מהם. כפות רגליו דורכות על שכבת כינים אשר מוצצות את דמו. אחרי שעות של ריקודים ללא הפסקה, התעייף המצרי עד מוות. הישיבה והשכיבה רק מגבירות את הכאב. ככל שעובר הזמן גובר, הרעב והצמא. אך ברגע שיפתח את הפה, יעקצו הכינים את הלשון והחיך. המציצות של הכינים גורמות לאיבוד דם רב, תחושת הצמאון גובר. אבל מה לעשות שקשה להחזיק את הכוס בידים העוקצות. המים שבכוס מעורבים בכינים. המצרי מותש מהמאבק בכינים העוקצות אותו.

ילדיו הקטנים צורחים מכאב העקיצות, ומפחד שמא יטבעו בים הכינים. במאמצים רבים הוא גורר את עצמו לחלצם, מנסה להתעלם מכאביו שלו. הכינים שעל כף ידו ועל זרוע הילד שהוא מרים מגבירות את עקיצתן תחת לחץ המשיכה. כך הוא מרים את הילד ומניחו על משטח שולחן שרגליו שקועות באדמה השורצת כינים. אך כמה זמן אפשר לבכות? אט אט משתתקות הצרחות שממילא אינן עוזרות, ורק מכאיבות בגלל הכינים העוקצות את הפה הפתוח. החמורים, הסוסים, הגמלים והבקר התכסו בכינים, גועים מכאב ומשתוללים כמו אדוניהם המצרים. פרעה קורא לחרטומיו שיוציאו גם הם כינים. אבל החרטומים אינם מצליחים הם, מודים ומכריזים (שמות ח', ט"ו): "אצבע אלוקים היא".

מעניין כי רק כשהגיעה מכת כינים למצרים הם שוכנעו בוודאות כי משה רבנו הוא שליחו של אלוקים ולא קוסם כפי שניסו לפקפק עד אז. המכה הכתה בהם, עצבנה אותם, הם סבלו, הם הבטיחו לשחרר את היהודים אם היא רק תחלוף,

אלא שהיא חלפה וההבטחה נגזזה... כך שהמכה הבאה לא איחרה להגיע-

מכת ערוב:

פרעה המגורד והעקוץ בכל גופו מהכנינים, מקשה את ליבו ומסרב לשלח את בני ישראל. בוקר, בוקר במשך שלושה שבועות, מתרים בו, והוא מסרב. ביום האחרון כבר נ'שבר' לו התראותיו החוזרות והנשנות של משה, מה הוא עושה? הוא מקדים את יציאתו היומית כדי לא לפגוש את משה. אך ה' שאין דבר נסתר מנגד עיניו שולח את משה מוקדם יותר אל היאור, להתרות בו בפעם האחרונה על בואה של מכה נוספת, היא מכת ערוב.

מוקדם מבכל בוקר נפגשים משה ופרעה, והפעם ליד היאור. פרעה נתפס שוב בקלונו ובקלקלתו, כשהוא ה"אלוה" הגדול צריך לצאת לנקביו. אמר לו משה: "כה אמר ד' שלח את עמי ויעבדוני... אינך משלח את עמי הנני משליח בך ובעבדיך ובעמך ובבתיך את הערוב". משה מוסיף ואומר לפרעה: עד עכשיו בשלוש המכות הקודמות ראית כי ה' ברא את העולם. עכשיו תלמד לדעת שה' לא רק ברא את העולם, אלא הוא משגיח על ברואיו, רואה את מעשיהם, גומל לאיש חסיד כמפעלו, נותן לרשע רע כרשעתו. ההוכחה לכך היא שהערוב יבוא בכל מצרים, ואילו אל ארץ גושן - מקום מגורי בני ישראל - לא תכנס אפילו חיה אחת, אפילו זבובון קטן לא יכנס לשם! יותר מכך, גם אם ילך איש יהודי מחוץ לתחומי גושן, לא תפגענה בו החיות לרעה כלל. במכה זו, אומר משה לפרעה, יש לכם שהות של יום אחד כדי לברוח אל ארץ גושן המוגנת מפני הערוב.

יש דובים ויש יערי!!!!!!

למחרת הגיעו למצרים חיות רעות ואכזריות: דובים, אריות, נמרים, זאבים, זוחלים, נחשים, עקרבים, עכברים וחולדות. הוסיפו לאלה גם את המעופפים והשרצים המציקים: זבובים, יתושים, דבורים, צרעות, פרעושים ומקקים ולא רק, כל אחד מגיע עם לקת אדמתו, קר וחום משמשים בערבוביה, הריח והצחנה, היובש והלחלוחית- שילובים שמתמזגים להם יחד...

תחילה הם חדרו לארמונו של המלך. מביתו הם התפשטו אל בית עבדיו ואחר כך לכל ארץ מצרים, עד שהשחיתוהו עד זב דם. אופן התפשטותם היה בניגוד להגיון, שכן היה עליהם לבוא תחילה אל השדות, ואט אט להכנס גם אל אזורי המגורים, ורק לבסוף אל ארמון המלך המבוצר. אולם הקב"ה שינה את דרך הטבע כדי לפרוע תחילה מאלו שהציקו כה רבות לבני ישראל.

התקפה חזיתית-

פרעה יושב על כסא מלכותו, שריו ועבדיו עומדים לפניו, והנה לפתע נפרצת דלת ההיכל ובאחת מתחילה ההתקפה: נחילי דבורים מקיפים אותו ואת שריו, אליהם מתלווים יתושים וזבובים שמטרידים עד לאימה. הוא עוד לא מספיק להתרגל ופנימה פורצים "חיל האויר" נשרים, עורבים ועוד. הם עושים בביתו כבתוך שלהם. הנשר מפיל את הכתר מעל ראש מלך...אחריהם נכנסים בשאגות, נהמות וקולות מקפיאי דם "חיל הפרשים" אריות, נמרים, שועלים, דובים וזאבים. פרעה קופץ על כסאו רועד מפחד, הוא מבין כי שומריו לא יצליחו להגן עליו, וגם אין לו לאן להמלט! כדי לאמת את מחשבותיו המפחידות, מופיעים גם נחשים ועקרבים ו... וגם... אוי רק לא זה! צפרדעים וכנינים!

המצרי הולך ברחוב, ולנגד עיניו צומח יער שופע עצים. הוא עומד ומשתומם מהמחזה. ולפתע פורצים לעברו מן ה"חורשה" אריות, נמרים, דובים וזאבים וגורמים לו לנוס כל עוד נפשו בו.

ברחוב אחר מטייל יהודי המכונה "המטפלת" כשהוא נושא את ילדי אדונו המצרי: שנים על כתפיו, עוד שנים על ידיו, והגדול לצידו. לשמחתם של הילדים צמח יער חדש במקום. הם רצים לעברו בשאגות שמחה. שמחתם נקטעת בראותם אריה רץ לקראתם. צעקותיהם הופכות לצווחות אימה. הבהלה והפחד משתקים את גופם, כאשר האריה בוחר לו באחד מהם. המראה המזעזע של אחיהם הנגוס, מנתק אותם מן ההלם המשתק והם נסים על נפשם תוך כדי צעקות אימים. הישראלי משתדל לסייע לארבעת הנותרים, אך הנה למולם, מופיע זאב! מנסה היהודי לברוח, אך הזאב משיג גם אותו וטורף ילד נוסף!

ממשיך העבד לברוח עם שלושת הנותרים, כשלקראתו מגיע דוב! הוא מנסה לברוח מהר יותר, אולם הדוב טורף עוד אחד. בכל כוחו הוא ממשיך לרוץ עם שני הילדים שנותרו, מנסה להתחכם ולעלותם על עץ גבוה. תוך כדי טיפוס בא נמר, ותופס את הילד שנשאר עדיין למטה! העבד מתנחם בכך שלפחות אחד הצליח להציל, אבל תקוותו נכזבה כשבא נשר וקף עם הילד למרומים!

היהודי ממשיך בדרכו מפוחד ומבועת, כרגע נתון הוא עצמו בסכנה! מהלך בתוך יער שורץ חיות רעות, מצפה בפחד למותו הנורא. והנה פיל ענק צועד ממולו. הפיל מתקרב ומתקרב ומתקרב ו... מגיע ממש קרוב אליו. היהודי עוצם את עיניו, ממלמל "שמע ישראל" ויודי...נו... אך שום דבר לא אירע. הוא פותח את עיניו ורואה מולו את הפיל מביט בו במבט ידידותי, והולך לו...! מה קורה כאן?? ממשיך היהודי בדרכו, ועל פניו עוברות חיות נוספות, אולם אף חיה לא נוגעת בו

לרעה! קומתו השחוחה מזדקפת, אט אט במשך הזמן הוא לומד להכיר בערכו הרם. טעם הבזיונות וההשפלות שספג במשך שנות עבודתו, ואשר הפכו את אישיותו לכנועה ועלובה, מתחיל להתפוגג, ובמקומו עולה תחושת הערך העצמי.

אבל כבד-

הוא שב לביתו של המצרי לבשר לו על מיתת ילדיו, ועורך רשימה מסודרת על נסיבות מותו של כל אחד ואחד. כך הוא יוצא מבית אדונו המצרי, כשהוא מותיר אחריו בית אפוף אבל ויגון. והנה הם שומעים מן החלון את השכנה זועקת בהיסטריה. מה קרה? ליד ביתה, סמוך לחלון חדר הילדים, צמח פתאום עץ גבוה. לפתע הגיחה מן העץ גורילה ישר לתוך הבית, ניגשה לעריסת התינוק, תלשה אותו ממנוחתו ונעלמה! הצעקות והבכיות התגברו. אין מנוס - יוצאים לפעולה.

החיות הטורפות מסתובבות בחופשיות בכל חבל מצרים. שאגותיהם מקפאות דם. יחד עם יללות קורבנותיהם הם משתקות את הלב. פילים מועכים אנשים, קופים מטפסים על המצרים כמו היו ענפים, וחיות רעבות עורכות מבשרם ארוחה דשנה. אחוזה תזזית מנסים המצרים למצוא מפלט. תוך כדי מנוסתם, הם מוצאים לפתע אגמי מים חדשים, שלא ידעו. החליטו לקפוץ לתוכם כדי להינצל מן החיות שביבשה, אך נוכחו לדעת שנפלו מן הפח אל הפחת. מצאו את עצמם שוחים לתוך לועם של כרישי ענק ודגים טורפים.

היו שטיפסו לקומות עליונות במגדלים גבוהים, כדי להנצל מן החיות, אך מהר מאוד גילו את הנשרים והעורבים שהפתיעו אותם מבעד לחלון ונגסו חיים.

יושב המצרי בביתו, קול בהמותיו הגועות ברפת מפחד החיות הרעות נשמע באוזניו. לפי הקולות משער הוא שחלקן כבר נטרפו. ואז הוא שומע את השה אלוהיו - מרים את קולו. הוא עוד מנסה להשתעשע בתקוה, כי הנה סוף סוף מראה אלוהיו את כוחו וגוער בחיות הרעות שיסתלקו. אך השתתקותו הפתאומית של השה לא מותרת ספק בלבו, כי גם השה מצא את מותו בלוע החיות.

המצרי מתנחם בעובדה שלפחות הוא ומשפחתו מוגנים בתוך הבית הסגור. אולם "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'". ממכת שמים אי אפשר לברוח! מן הים עולה חיה בשם סילונית, ידיה ארוכות, והיא משחילה אותן דרך ארובות הגגות, מגיעה עד לדלת שבפנים ופותחת גם אותה לרווחה! מזמינה את כל החיות לפרוץ פנימה בחדוה!

נתאר לעצמנו משפחה היושבת ספונה בביתה. נמצאים שם האבא, האמא, הילדים, הסבא והסבתא, וגם ה'סבתא רבה' הקשישה בת ה' 90. חיות רעות מקיפות את הבית, קולותיהם האימתניים נשמעים בברור בתוך הבית. ההורים מנסים להרגיע את הילדים שלא יקרה להם שום דבר, שהרי הם מוגנים בתוך הבית אולם, לפתע הם שומעים רשרושים מוזרים מאזור הגג. מתוך הארובה משתלשלת יד ארוכה של החיה הסילונית, וכבקיאה היא מגיעה אל מקום הדלת, מושכת את הברית, ופותחת את הדלת לרווחה!! בפתח עומד לו אריה אימתני. בלי להסס, הוא נכנס פנימה בדהרה וטורף את התינוק הנמצא בחיק אמו. כשטרפו בין שיניו הוא פונה לצאת מן הבית.

ההלם והזעזוע משתלטים על הנוכחים. האמא מתעלפת, והאחים נתקפים בחרדה. גם הסבתא שותפה להרגשת ההלם והאבדון. הסבתא רבה הקשישה מתעלפת, בהיזכרה בתמונה דומה שהתרחשה לפני למעלה משמונים שנה כשהיא הייתה ילדה קטנה. אז שלחו אותה לרגל בין בתי בני ישראל ולהלשין על אמהות שילדו בנים. השוטרים היו באים, ולוקחים את התינוקות מידי אמותיהם, ובאכזריות נוראה מול עיניהן זורקים אותם ליאור! האמהות היו צורחות בדיוק כמו עכשיו. אולם... אז חשו המצרים עונג לשמוע ולראות את צערם הגדול של בני ישראל. כעת זאת היא זו שסובלת - מידה כנגד מידה.

שבוע שלם השחית הערוב את מצרים, אנשים לא נראו ברחובות. חלקם נטרפו וחלקם התחבאו בבתיים בתקוה להמלט מן הרעה. לילות טרופים עברו עליהם ללא שינה. גם בלילה ששקטו החיות מלטרוף, לא הצליח המצרי לעצום עין. כאשר הכריעה העייפות את הפחד וסוף סוף כמעט נעצמו עיניו, הוא חש לפתע עקיצה מוכרת - כינה עקצה בו. עקיצות הכינים וקרקורי הצפרדעים החזירו אותו שוב לסיטי העבר!

לאחר המכה, יצאו כל החיות והבהמות ממצרים וחזרו למקומן הטבעי - שלא כמו במכת צפרדע, שבה מתו הצפרדעים ונשארו במצרים. זאת, מפני שאילו היו החיות מתות במצרים, היו המצרים נהנים מאוד מנבלותיהם - מבשרם, מעורם, מפרוותיהם, משיניהם, מקרניהם, ועוד. והמכות - הרי לא להנאה ניתנו.

מכת דבר:

בצהרי אותו יום שבו סר הערוב, מופיע משה לפני פרעה ומתרה בו: אם לא תשלח את עמי הנני שולח בך את הדבר. כך חוזרת ההתראה במשך שלושה שבועות. עד שביום האחרון הוא מזהיר (שמות ט', ג'): "הנה יד ה' הויה במקנך אשר בשדה בסוסים, בחמורים, בגמלים, בבקר ובצאן, דבר כבד מאד. והפלה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים, ולא ימות מכל לבני ישראל דבר". אל תאמר שלא הוזהרת. הוזהרת - ולא נכונת! במכת דבר, ציוה ה' על משה לדבר עם פרעה קשות שלא כבפעמים הקודמות. כיון שפרעה כבר נוכח לדעת שדבר ה' מתקיים במלואו, ובכל זאת הוא מתעקש ומקשה את ליבו.

באותו רגע שתוקף הדבר: רוכב המצרי גאה על סוסו האביר. פתאום צונח הסוס, והוא נופל ארצה בחבטה. איכר עומד ליד שורו, לפתע נבלתו המתה נופלת עליו וקוברת אותו חי תחתיה.

יושב המצרי בביתו כשלפתע הוא שומע קול חבטות עזות בחצרו. הוא קם אל החלון, והנה כל הבהמות שבחצרו מתו! נזק כספי עצום! הוא סוקר במבטו את הרחוב ומגלה אותו מכוסה במאות פגרי בהמות מתות, האין בהמה חיה בחוץ? הוא תמה, מה גרם למוות פתאומי זה? ואז הוא נזכר בהתראת משה.

מצחו נחרש בקמטי דאגה: איך אחרוש את השדה? הרי עד לפני זמן קצר הוא השתמש ביהודי למשוך את מחרשת השדה, כדי לא לעייף את בהמותיו. לאחרונה חזר לחרוש בבהמותיו, ובמותן מי ישא כעת בעול המחרשה?

במשך שבעת ימי מכת הדבר, מתו כל הבהמות שהשאירום המצרים בחוץ. אולם (שמות ט', ו'): "ממקנה בני ישראל לא מת אחד"

גם אם עמדה בהמת ישראל סמוך לבהמת המצרי. גם אם היתה חלשה, רזה וחולה ועומדת למות. גם בהמה שהיתה שייכת בשותפות למצרי ולישראל, לא מתה. אפילו בהמת מצרי המושכרת לישראל, לא מתה.

מכת שחין:

מעט המכיל את המרובה:

לאחר מכת דבר, נהגו המצריים משלושה שבועות שקטים. משה ואהרן לא מאיימים עליהם במכה נוספת. והנה יום אחד מופיעים משה ואהרן בחצר פרעה, ללא רשות כמובן. בעמדם לפני פרעה לקח כל אחד מהם מלוא חופניו פרח של כבשן. העביר אהרן את הפיח שבחופניו אל חופני משה, ומשה העביר את הכל ליד אחת, קמץ אותה וזרק את האפר כלפי מעלה. הגיע האפר עד כסא הכבוד! שם התחמם האפר, ירד והתפזר על כל ארץ מצרים, וגרם לשחין אבעבועות פורח באדם ובבהמה.

ניסים גדולים התרחשו פה: ידו של משה הכילה פי שמונה מהרגיל - הוא החזיק בחופן אחד כמות של 4 חופנים, ואז קמץ את היד באופן שהצטמצם הנפח למחצית! שלא כמידת בשר ודם מידת הקב"ה, בשר ודם ממלא כלי מלא לתוך הריקן ואינו יכול לפנות כלי מלא לתוך כלי מלא. שיחזיק מלואו פעמים רבות. נס נוסף: אם אדם וכאן זרק משה אפר קל שאין בו ממש - הקטנה של האפר התפזרה על פני כל ארץ אחד של אפר הביא 24 מיני שחין. מכף רגל ועד ראש אין בו מתום:

24 מיני שחין הביא הקב"ה על המצרים, ולא שחין מסוים גורמת נזק לסוג שחין אחר, נתאר לעצמנו: לפתע, ללא כל התראה יורד מן מפגיעתו אפילו בתוך הבתים. האפר חודר דרך בשחין מכף רגל ועד ראש. כל בשרם נעשה שנמקו ונבאשו. האפר החם פוגע רק במצרים,

כלל, אפילו גרגר אחד קטן לא פוגע בו! השגחה פרטית מדויקת! שעבדתם את ישראל בדוחק תחת השמש הקופחת, והיה בשרם נכמר - ילהט אף גופכם מן השחין.

המצרי לא מצא מנוח לגופו, על כפות רגליו היו אבעבועות מכאיבות, אשר הכאיבו לו יותר כאשר עמד עליהן. הוא ניסה להרים את רגליו לסרוגין, פעם את רגל ימין ופעם את רגל שמאל. כשהתעייף מן הריקוד המוזר, ניסה לשבת. אך הפצעים שבגופו הכאיבו לו יותר. לשכב על הפצעים המוגלתיים הוא אפילו לא ניסה, שמא ילחצו והמצב יחמיר. כך הוא יושב ונעמד, יושב ונעמד ולא מוצא תנוחה מתאימה במשך שבוע שלם! גם אתם הכרחתם את ישראל להמשיך לעבוד כאשר נדקרו ברגליהם ובידיהם מן התבן והקוצים שבטיט!

מצרי שאיבד את שיווי משקלו תוך כדי "ריקוד" - נפל, וכאב המכה על גוף פצוע בלתי ניתן לתיאור. היה עליו לקום במהירות כי בלתי נסבל להשאר לשכב על הפצעים. אולם לצורך הקימה היה מוכרח להניח את ידיו מלאות הפצעים על הרצפה וללחוץ כדי להתרומם ולקום! כששני מצרים נתקלו זה בזה, היתוסף כאב על כאבם וצעקתם הגיעה עד לב השמים. הם גידפו וקיללו, כדרך הגויים, את מצבם הביש. במקרה אחר היו בודאי מכים זה את זה באגרוף. אך פצעי השחין מנעו מהם לקפל את כף היד לאגרוף, אפילו סטירת לחי גרמה לכאבים עזים.

הגוף מכוסה במיני השחין הרבים. יש פצעים שמגרדים, חלקם כואבים, ואחרים שורפים. המצרי לא מסוגל לגרד בידיו הפצועות והכואבות, מה גם שפעולת הגרוד גורמת כאב עז לפצעים שמסביב. התגרדות על קירות ועל פינות הארון ממש לא באה בחשבון כי יש פצעים פתוחים, אשר השפשוף מזיק להם ומכאיב יותר. על כן עושה המצרי תנועות משונות בהשתדלו לגרד פצעים מגרדים בלי לפגוע בפתוחים...

המצרים בכו מכאב, אך הדמעות המלוחות שנטפו על הפצעים צרבו אותם, וגרמו להם לקפץ על מקומם מכאבי תופת. הם נאלצו להאנק בליבם, לחשוך את שפתותיהם ולחנוק את הדמעות במאמץ אדיר. גם היולדות היהודיות חשקו את שפתותיהן שלא לצעוק בשעת הלידה כדי שתיוקן לא יתגלה!

אבא ואמא רואים בצרת ילדיהם ובכאבם, ואינם ניגשים להחזיקם, בידעם שפעולה זו תכאיב לשניהם. הילדים נצמדים אל אבא ואמא שיעזרו להם ויטפלו בפצעייהם, אולם ההורים נאלצים לעמוד מנגד. לא רק שאינם מרימים את ילדיהם ומטפלים בו, אלא אף צועקים עליהם שלא יגעו בהם כי הכאב הוא נורא. גם אתם לא הנחתם לילדים וליולדות שנדקרו מן התבן לחבוש את פצעייהם ולקבל תנחומים מהוריהם!

בא הלילה והמצרים עייפים וסחוסים, כאובים ודואבים. כך הרגישו ישראל אחרי יום של עבודת פרך ומכות אכזריות. הם סבלו כך במשך שנים!!

שבוע שלם סבלו מהגירודים ומן הכאבים. נוסף לכך סבלו מרעב, ידיהם הפצועות התקשו לגעת באוכל. הם סבלו גם מחוסר שינה, כיון שלא העיזו לשכב במיטה, שהרי אז היו לוחצים על אזור גדול בגופם הפצוע. כאשר כואב לו לאדם ואין לו פתרון, הוא מתוסכל. וכאשר הוא רעב הוא כועס ועצבני, וכאשר הוא עייף הוא מאבד את עשתונוותיו. כאן הצטרף הכל ביחד לשבוע שלם של טרוף הדעת.

גם הבהמות לא נמלטו מן המכה. השחין פגע בחמורים, בסוסים, בגמלים, בבקר ובצאן, בכלבים ובחתולים. הם יללו ופרכסו מכאבים, ובקושי נגעו באוכל. בניגוד להם, בהמות ישראל המשיכו ללעוס את מזונם בנחת ולהתפרקד במנוחה על הדשא בסיום הארוחה. ההבדל הזה התרחש על אף שעמדו זו ליד זו ממשי!

קידוש השם:

חרטומי מצרים רצו אף הם לעשות כישוף מעין זה, אך הם נמנעו מכך משום שבושו ונכלמו במצבם המביש, בהיותם מלאים שחין ואין ביכולתם לעזור אפילו לעצמם. על כן לא באו להיכל המלך ולא נראו לפני משה בחוצות, אלא נשארו בבתייהם המסוגרים. בכל זאת לא שילח פרעה את בני ישראל, כי בשלב זה כבר הכביד ה' את ליבו כדי להרבות נסים ומופתים במצרים.

במכה זו תם שלב ב' של עשר המכות - עד"ש (ערוב, דבר, שחין), שבו לימד הקב"ה את האנושות כי הוא איננו רק בורא העולם, אלא אף משגיח בהשגחה פרטית על כל נברא - "כי אני ה' בקרב הארץ"

מכת ברד:

משה בפרעה שאם הוא לא ישלח את בני מצרים. ביום האחרון החליט פרעה ללכת במשה. אולם לפני שהספיק לצאת מן לקראתו.

אמר לו משה: אם עדיין ממאן אתה לשלוח בדיוק בשעה הזאת, כאשר תגיע השמש ימטיר ה' על מצרים ברד אשר כמוהו לא יכנס לביתו. כל מי שיהיה מחוץ לבית, ימות

השמש אל הסימן שבקיר, וטה משה את ידו השמימה כשהוא אוחז במטה האלוקים, והתחילו הברקים מבריקים, הרעמים מרעימים והארץ רועדת. אבני ברד כבדות

במשך שלושה שבועות התרה ישראל, תבוא מכת ברד על ארץ ליאור בדרך אחרת, כדי לא לפגוש הארמון, ונדהם לראות את משה בא

את בני ישראל, דע לך שמחר, לסימן שאני עושה פה על הקיר, היה מעולם. ומי שרוצה להנצל, על ידי הברד.

למחרת, בדיוק ברגע שבו הגיעה ידו השמימה כשהוא אוחז במטה האלוקים, והתחילו הברקים מבריקים, הרעמים מרעימים והארץ רועדת. אבני ברד כבדות ניתכו ארצה בחוזקה.

עד מכת הברד לא ידעו המצרים גשם מהו, וכעת יורד על ראשם ברד! כל גרגיר בגודל אבטיח! ובתוך הקרח אש, כדורי אש מן השמים! התופעה לא נקלטת: מים ואש מעורבים זה בזה! האש לא ממיסה את הקרח, והקרח לא מכבה את האש!

נושאים עיניהם לשמים והנה הבזקי אור ענקיים - ברק! חלחלה עוברת בגופם, מעולם לא ראו דבר כזה! והנה תכף נשמע רעש גדול מתגלגל - רעם אדיר, בחייהם לא שמעו קול מבהיל כזה. לבם נמס מפחד ובהלה. והארץ שמתחתם רועדת!

חשבו שהעולם חוזר לתוהו ובוהו, השמים והארץ עומדים לפני התמוטטות. חלקם זחלו אל מתחת למיטות, אחרים התכווצו במקומם. חלקם עצמו עיניהם בחוזקה ותחבו את ידיהם עמוק באוזניהם. פחד מוות אפף את כולם, ובאימה הם חיכו לקץ העולם.

הבהמות שהוכנסו הביתה, יללו בחרדה והשתוללו בבית המצרי והסריחו את ביתו בריחן המבאיש. לחלק מן האדונים פשוט נמאס מסרחון הבהמות והם שילחו אותם החוצה למות, בברד.

היו מצרים שניסו להתחכם. הם טחו את הרפת בטיט, לשם הכניסו את עבדיהם ומקניהם. אך נגד הקב"ה אי אפשר להתחכם! האש האצורה בתוך הברד, חיממה את העצים, וברגע שגבר החום נשמע פיצוץ עז. גגות העץ נשברו לרסיסים, ומתו שם כולם, מאדם ועד בהמה.

הברד לא פגע בבני ישראל ובצאנם. הברד שניתך ארצה שבר את כל העצים ואת יבול השדה. לאחר מכן שרפה אותם האש עד כלות. דווקא היבול הרך שנותר מעט מהמכות הקודמות, לא ניזוק - לא נשבר ולא נשרף. כל זאת כדי להותיר למצרים יכולת קיום, למען הרבות מופתיו של ה' בארץ מצרים.

שבעה ימים של ברד הכניעו את פרעה והוא מודיע (שמות ט', כ"ז): "חטאתי הפעם, ה' הצדיק, ואני ועמי הרשעים!", הוא מבקש ממשה ואהרן שיתפללו לה' שיסיר את המכה ברגע זה, בלי עיכובים, ואז ישלח את בני ישראל! משיב לו משה: כך אמרת גם במכות הקודמות ולא שילחתם. אומר פרעה: "חטאתי הפעם, חטאתי לה' אלוקיכם ולכם. עכשיו אני משלחם". אמר לו משה: "אומנם יודע אני שלא תעמוד בדיבורך, אולם בכל זאת אצא מיד מן העיר ואתפלל לה' שיפסק הברד, למען תדע כי אין כה' בכל הארץ."

אך יצא משה מעם פרעה, נעשתה לו קפיצת הדרך ועמדו רגליו מחוץ לעיר. משה מעתיר לה', ומיד פסק הברד. גם הברד שכבר היה באויר, לא המשיך לרדת. הקב"ה תלה אותו בין שמים לארץ במשך ארבעים ואחת שנה עד זמן יהושע, ואז הורידו שוב על אויבי ישראל.

"וירא פרעה כי חדל המטר והברד והקולות, ויוסף לחטוא, ויכבד לבו הוא ועבדיו" (שמות ט', ל"ד). אולם רושם המכה נשאר מכאן ואילך פרעה מתחיל להוקיר את בני ישראל ומסיר מהם לגמרי את עול השיעבוד. עתה לא נותר לו שום רווח בהחזקתם, אלא כבודו ואי רצונו להכנע לפני מרות ה'.